

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ"
для студентів спеціальності 8.03050801
"Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 3 від 24.09.2012 р.

Укладач Журавльова І. В.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Методологія наукових досліджень" для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" всіх форм навчання / укл. І. В. Журавльова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 48 с. (Укр. мов.)

Розроблено тематичний план навчальної дисципліни за модулями й темами, подано плани лекцій, практичних та лабораторних занять, наведено матеріал для виконання індивідуально-дослідного завдання, питання для самостійного опрацювання, контрольні завдання та критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит".

Вступ

Навчальна дисципліна "Методологія наукових досліджень" належить до циклу варіативних навчальних дисциплін спеціальності "Фінанси і кредит".

Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях і навичках з інших навчальних дисциплін з циклів гуманітарної, природничо-наукової та загальноекономічної професійної підготовки: філософії економіки, інформатики, фінансової математики, економіко-математичного моделювання, фінансів, грошей та кредиту, менеджменту, мікро- та макроекономіки, економіки підприємства, податкової та бюджетної системи, фінансового ринку, володіти методичним інструментарієм аналізу фінансової діяльності підприємства, застосування інформаційних технологій, економіко-математичних методів.

Навчальна дисципліна побудована для розвитку дисциплін "Фінанси", "Фінансова діяльність суб'єктів господарювання", "Інвестування", "Основи наукових досліджень" циклу підготовки освітнього рівня "Бакалавр" та у взаємодії з вивченням таких навчальних дисциплін, як: "Фінансовий менеджмент", "Фінансовий контролінг", "Стратегічне управління", "Інтелектуальні системи обробки даних з фінансової діяльності суб'єктів підприємництва", "Менеджмент персоналу" циклу підготовки освітнього рівня "Магістр".

Навчальна дисципліна є підґрунтям для проведення науково-дослідної практики, написання випускної атестаційної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня "Магістр".

Метою навчальної дисципліни є надання майбутнім фахівцям знання необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій, практичних навичок, механізму управління науковими дослідженнями, необхідних для вільного володіння практикою проведення наукових досліджень, прийняття оптимальних рішень щодо начально-дослідної роботи.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних і лабораторних.

Також досить велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів і виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.

Структура програми навчальної дисципліни наведена в табл. 1.

Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка магістрів	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних до ECTS – 5: у тому числі: змістовних модулів – 2; самостійна робота; індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ)	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка і підприємництво"	Варіативна. Рік підготовки – 1. Семестр – 1 – 2
Кількість годин: усього – 180 год. за змістовними модулями: модуль 1 – 80 год., модуль 2 – 100 год.	Шифр та назва спеціальності: 8.03050801 "Фінанси і кредит"	Лекції: 17 год. Практичні: 33 год. Лабораторні: 16. Самостійна робота: 104 год., у тому числі індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ). Консультації: 10 год. ПМК
Кількість тижнів викладання дисципліни – 33 (17/16). Кількість годин на тиждень – 3/3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: ПМК

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів у галузі методології наукових досліджень

Професія фінансового менеджера як спеціаліста з управління фінансами суб'єкта господарювання стає все більш популярною та затребуваною серед керівників українських підприємств. Незважаючи на те, що методологія наукових досліджень входить до циклу варіативних дисциплін професійної підготовки магістрів з фінансів і кредиту, ця дисципліна виступає одним з перспективних напрямів фінансової науки, який вдало поєднує як методологію у галузі фінансів, так і емпіричну спрямованість, уміння приймати обґрунтовані рішення перспективного характеру.

ру. Тому викладання цієї навчальної дисципліни потребує використання найбільше сучасних і перспективних методів та інструментів навчання.

Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті визначила, що головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, забезпечення високої якості освіти випускникам вищої школи.

Відповідно до Національної рамки кваліфікацій підготовка фахівців у будь-якій сфері повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в рамках компетентнісного підходу. Вирішення цієї проблеми передбачає детальне обґрунтування змісту та використовуваних сучасних методів навчально-виховного процесу.

Відповідно до Національного освітнього глосарію компетентність – це динамічна комбінація знань, розуміння, умінь, цінностей, інших особистих якостей, що описують результати навчання за освітньою/навчальною програмою. Компетентності покладені в основу кваліфікації випускника. Компетентність (компетентності) як набуті реалізаційні здатності особи до ефективної діяльності не слід плутати з компетенцією (компетенціями) як наданими особі повноваженнями. Вони визначаються освітньо-кваліфікаційною характеристикою, мають чіткі критерії оцінювання. Компетентності, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни, подані в табл. 2 – 4.

Таблиця 2

Перелік компетентності, які повинні бути сформовані у магістрів

Назва теми	Компетентності, які формуються у рамках теми
Змістовний модуль 1. Наукове мислення та наукове дослідження	
1	2
Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання	Здатність застосовувати філософську методологію пізнання. Здатність до самовиховання рис творчої особистості науковця. Здатність творчо мислити
Тема 2. Методологія та методика наукової роботи	Здатність використовувати методичний апарат наукової роботи. Здатність обґрунтувати тему науково-дослідної роботи. Здатність удосконалювати понятійний апарат фінансової науки. Здатність застосовувати логічні закони і правила наукового дослідження. Здатність застосовувати сучасні методи досліджень

1	2
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи	<p>Здатність виконувати пошук, накопичення та оброблення науково-технічної інформації з використанням систем новітніх інформаційних технологій, ПК та Інтернет.</p> <p>Здатність самостійно готувати реферат, статтю, тези доповіді.</p> <p>Здатність оприлюднити результати наукового дослідження.</p> <p>Здатність робити доклад та успішно захистити результати наукового дослідження.</p> <p>Здатність обрати тему і скласти план навчально-дослідної роботи.</p> <p>Здатність побудувати наукову гіпотезу і модель</p>
Змістовний модуль 2. Організація й управління науково-дослідною діяльністю	
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень	<p>Володіти методиками і вміти використовувати аналітичні навички.</p> <p>Здатність розробляти алгоритм побудови наукового дослідження, грамотно формулювати його етапи.</p> <p>Використовувати методичний апарат наукової роботи.</p> <p>Здатність підбирати конкретні засоби та інструменти для організації досліджень щодо фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.</p> <p>Здатність організувати пошук джерельної бази наукового дослідження.</p> <p>Здатність виконувати пошук, накопичення та оброблення науково-технічної інформації з використанням систем новітніх інформаційних технологій, ПК та Інтернет.</p> <p>Використовувати інструментарій аналізу джерел інформації.</p> <p>Здатність оцінити ефективність та інші результати наукових досліджень</p>
Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра	<p>Здатність здійснювати науковий аналіз досліджуваних матеріалів, оформляти результати наукового пошуку відповідно до чинних норм, а також у формі вступу до магістерської роботи.</p> <p>Застосувати логічні закони і правила наукового дослідження, сучасні методи досліджень в навчально-дослідній роботі.</p> <p>Здатність проводити науково-навчальні дослідження щодо різноманітних аспектів у галузі фінансів.</p> <p>Здатність складати анотацію до статті за темою дослідження, реферативний огляд наукових матеріалів.</p> <p>Здатність оприлюднити результати наукових досліджень у формі доповіді, статті.</p> <p>Володіти основами наукового стилю українською та іноземними мовами</p>

Професійні компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" після вивчення навчальної дисципліни "Методологія наукових досліджень"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "магістр"
1	2	3
1. Планові	Володіння методами та навичками планування та прогнозування наукової діяльності в галузі фінансів	Вміння обрати тему дослідної роботи в фінансовій сфері
		Складання плану навчально-дослідної теми
		Побудувати наукову гіпотезу. Розрахунок прогнозних фінансових показників
	Здатність планувати та прогнозувати наукову діяльність в галузі фінансів	Вміння планувати та прогнозувати фінансові показники
		Вміння планувати наукову діяльність та прогнозувати результати наукових досліджень
	Здатність застосовувати методичний інструментарій прогнозування в галузі фінансів	Вміння визначати майбутню, теперішню вартість інвестованих в наукові дослідження грошей з урахуванням фактора інфляції
Вміння використовувати методичний інструментарій прогнозування в наукових дослідженнях фінансової сфери		
2. Організаційні	Здатність приймати рішення щодо доцільності та ефективності наукових досліджень	Використовувати інструментарій та проводити аналіз доцільності капітальних вкладень
		Розрахунок показників оцінки інвестиційних проектів
		Вибір джерел фінансування та альтернативних проектів
		Вміння формувати оптимальну структуру джерел фінансування наукових досліджень
	Здатність організувати пошук джерельної бази наукового дослідження	Здатність виконувати пошук, накопичення та оброблення науково-технічної інформації з використанням систем новітніх інформаційних технологій, ПК та Інтернет

Продовження табл. 3

1	2	3
		Використовувати інструментарій аналізу джерел інформації
	Здатність застосовувати технологію дослідницької роботи	Здатність обґрунтувати тему науково-дослідної роботи
		Здатність удосконалювати понятійний апарат фінансової науки
		Здатність використовувати методичний апарат наукової роботи
		Здатність застосовувати сучасні методи досліджень
		Здатність побудувати наукову гіпотезу і модель
		Здатність застосовувати логічні закони і правила наукового дослідження
	Здатність оприлюднити результати наукового дослідження	Здатність самостійно готувати реферат, статтю, тези доповіді
		Здатність скласти анотацію до статті за темою дослідження, реферативний огляд наукових матеріалів
		Здатність робити доклад та успішно захистити результати наукового дослідження
3. Аналітично інформаційні	Здатність визначати інформацію, необхідну для наукових досліджень	Вміння формувати інформаційну базу для функціонування системи досліджень з фінансового менеджменту та обирати, вилучати та отримувати з неї інформацію для прийняття управлінських рішень
	Здатність аналізувати фінансову звітність підприємства в процесі наукових досліджень	Вміння формувати, читати та використовувати фінансову звітність підприємства для виконання аналітичних процедур
		Розрахунок показників оцінки фінансового стану підприємства за даними його фінансових звітів
		Проведення комплексного фінансового аналізу

1	2	3
	Здатність оцінити та обґрунтувати рівень ризику в процесі прийняття фінансових рішень	Розуміння змісту та прояву наслідків фінансових ризиків при впровадженні в діяльність суб'єкта підприємництва результатів наукових досліджень
		Вміння оцінювати рівень ризику інвестиційних і фінансових вкладень
	Здатність аналізувати результати наукових досліджень в галузі фінансів	Вміння проводити порівняння, вимір показників наукових досліджень
		Вміння робити аналіз досліджень і формулювати висновки і пропозиції
		Оцінити ефективність та інші результати наукових досліджень

Таблиця 4

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси та кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" після вивчення навчальної дисципліни "Методологія наукових досліджень"

Компетентності фахівця	Вміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"
1	2
1. Здатність збирати, обробляти, систематизувати та узагальнювати інформацію щодо дослідження фінансової сфери	<p>1.1. Знати джерела отримання необхідної інформації для дослідження та вміти ними користуватися.</p> <p>1.2. Перевіряти на коректність отриману інформацію для дослідження.</p> <p>1.3. Використовувати фінансову звітність підприємства як інформаційне забезпечення наукових досліджень.</p> <p>1.4. Формувати інформаційне забезпечення щодо стану зовнішнього середовища та його прогнозування.</p> <p>1.5. Вміти використовувати комп'ютерні технології з метою пошуку та обробки необхідної інформації</p>

1	2
2. Здатність використовувати та удосконалювати методичний інструментарій дослідження фінансової сфери, вивчати та впроваджувати передові фінансові технології, проводити наукові дослідження з визначених напрямів фінансового менеджменту	2.1. Оперувати понятійним апаратом та використовувати фундаментальні принципи та методики для досліджень у фінансовій сфері. 2.2. Виокремлювати наукові проблеми у сфері фінансового менеджменту. 2.3. Проводити критичний аналіз існуючих точок зору та досліджень фінансової проблематики. 2.4. Формулювати власну точку зору на розв'язання фінансових проблем. 2.5. Відстежувати, вивчати та використовувати передовий досвід у сфері фінансового менеджменту. 2.6. Проводити індивідуальні дослідження з обраного напрямку фінансового менеджменту. 2.7. Презентувати результати наукових досліджень на конференціях, засіданнях наукових секцій, гуртків, під час круглих столів
3. Здатність усвідомлювати себе як частку соціального колективу та суспільства	3.1. Мати комунікативні здібності, вміти працювати в команді та брати участь у спільному прийнятті рішень, брати на себе відповідальність, адаптуватися до змін. 3.2. Вміти регулювати конфлікти, знаходити компромісні рішення в процесі спільної діяльності. 3.3. Мати взаємоповагу, здатність співіснувати з людьми інших культур, мов та релігій. 3.4. Мати повагу до цінностей демократичного суспільства

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни "Методологія наукових досліджень" складається з двох модулів. Кожний модуль об'єднує у собі декілька тем, що логічно пов'язані між собою.

Навчальний процес здійснюється у таких формах:

лекції;

лабораторні та практичні заняття;

самостійна робота студентів;

індивідуальна науково-дослідна робота;

консультації;

ПМК.

У табл. 5 наведено тематичний план та подана структура залікового кредиту навчальної дисципліни.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

№	Розділи дисципліни	Кількість годин, відведених на:				
		лекції	практичні	лабораторні	самостійну роботу	консультації
Змістовний модуль 1. Наукове мислення та наукове дослідження						
1	Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання	2	2		0	2
2	Тема 2. Методологія та методика наукової роботи	4	4		0	2
3	Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи	4	8		0	2
Змістовний модуль 2. Організація й управління науково-дослідною діяльністю						
4	Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень	4	8	6	0	2
5	Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра	3	11	10	4	2
	ПМК					
	Разом годин	17	33	16	04	10

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями й темами

Змістовний модуль 1. Наукове мислення та наукове дослідження

Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання

Проблеми наукового пізнання в історії філософії. Філософія як теоретичне та методологічне підґрунтя наукового пізнання. Історія розвитку наукового знання.

Основні концепції філософської методології науки. Позитивізм ХІХ ст. Вчення про науку у філософії О. Конта. Еволюціонізм Г. Спенсера. Індуктивізм Д. Мілля, І. Джевонса. Концепція філософії науки Е. Маха. Проблеми філософії науки в неокантіанстві Марбурзької та Баденської шкіл. Філософська концепція науки у працях К. Маркса і Ф. Енгельса. Неопозитивістські концепції методології науки. Концепція розвитку нау-

кового знання К. Поппера. Теорія наукових революцій Г. Куна. Методологічні ідеї філософії структуралізму, феноменології та герменевтики.

Філософська методологія пізнання. Еволюція метафізичної методології. Переваги і межі метафізичної методології. Діалектична методологія, еволюція її змісту. Категорії та закони діалектики. Діалектика як логіка пізнавальної діяльності і як логіка викладу отриманих результатів. Функції метафізичної та діалектичної філософії про наукове пізнання. Філософська компаративістика. Підстави, можливості та межі порівняльного аналізу. Герменевтична методологія. Науковий текст, передумови його розуміння. Герменевтика в контексті пізнавальної і соціокультурної діяльності. Феноменологія як філософська методологія. Структуралізм як методологічна доктрина, її можливості та межі. Реконструкція, дискурс і деконструкція як прийоми роботи зі смислами. Методологія лінгвістичного аналізу. Взаємодоповнювання філософсько-методологічних доктрин. Проблема їх синтезу.

Роль особистості вченого в процесі формування наукової школи. Міждисциплінарний підхід до дослідження феномена наукових шкіл. Теоретична модель наукової школи. Роль соціальних факторів у формуванні наукових шкіл. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи. Формування особистості науковця. Виховання творчих здібностей. Риси творчої особистості "ідеального" вченого як суб'єкта наукового пізнання. Особливості розумової праці.

Тема 2. Методологія та методика наукової роботи

Ієрархія побудови науки як системи знань. Поняття знання та його функції. Економіка знань. Наукові знання і закони науки. Факт, гіпотеза, теорія, концепція, парадигма. Наукова гіпотеза: види, функції, етапи розвитку. Методологія, метод, методика.

Методологічні основи науки. Загальнофілософські питання наукової методології та методів наукового пізнання. Методологія науки та її роль у пізнанні явищ фінансової сфери. Функції методології. Рівні методології. Структура методології наукових досліджень. Методологічні принципи історизму, всебічності, системності і комплексності. Логічні прийоми.

Теоретичні (методичні) основи науки. Понятійний апарат науки. Науково-методичний апарат. Елементи науково-методичного апарату. Теоретичні дані науки.

Емпіричні основи науки. Факти. Емпіричні гіпотези.

Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи

Поняття наукового дослідження. Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Етапи наукового дослідження та їх характеристика.

Вибір теми дослідження. Формулювання проблеми, мети та завдань наукового дослідження.

Формулювання наукової гіпотези. Гіпотеза як форма розвитку знань. Стадії процесу розвитку гіпотез. Визначення методики та робочого плану дослідження.

Методи наукових досліджень на теоретичному та емпіричному рівнях. Взаємозв'язок предмета і методу наукового дослідження. Класифікація методів наукових досліджень і їх поділ на загальні, загальнонаукові та спеціальні, часткові і спеціальні, теоретичні і емпіричні. Загальні (філософські методи. Методи теоретичного рівня досліджень. Вимоги до нових теорій. Методи емпіричного рівня досліджень. Моделювання і його роль у дослідженні. Основні правила висування та перевірки гіпотез.

Результати наукового дослідження: види та вимоги.

Технологія роботи з науковою літературою. Етапи роботи з літературою в процесі наукового дослідження. Складання бібліографії. Опрацювання літературних джерел.

Представлення результатів наукового дослідження. Форми представлення результатів наукового дослідження. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Наукова монографія, наукова стаття, наукова доповідь, тези доповіді. Вимоги до наукової статті. Правила побудови наукової доповіді.

Змістовний модуль 2. Організація й управління науково-дослідною діяльністю

Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень

Поняття наукової діяльності, її види. Форми організації науково-дослідної діяльності. Основні форми наукової діяльності студентів в економічному університеті. Форми фінансування науково-дослідної діяльності. Гранти.

Сутність наукового дослідження як форми існування та розвитку науки. Класифікація наукових досліджень. Сутність сучасного економічного дослідження.

Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Бібліографічна інформація. Пошукові системи Інтернету. Національна система науково-технічної інформації України.

Структура процесу наукових досліджень. Вибір теми дослідження. Ціль дослідження й критерій її вибору. Постановка наукової проблеми. Формулювання завдань дослідження.

Вибір об'єктів, предметів, актуальності дослідження і методів проведення дослідження.

Організація роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними. Пошук джерельної бази дослідження. Аналіз наукової й патентної літератури за проблемою. Вивчення літературних джерел і складання огляду за проблемою. Конкретизація завдань дослідження.

Фактичний матеріал і його збір для дослідження. Експеримент як частина наукового дослідження. Дослідницький експеримент. Класифікація експериментів. Основні етапи постановки й проведення експерименту.

Теорія планування експерименту. Обробка результатів експериментів.

Моделювання як спосіб пізнання. Види моделей. Стадії моделювання. Засоби моделювання. Види моделювання.

Опис процесу дослідження. Формулювання висновків, оцінка й обговорення результатів.

Ефективність науково-дослідних робіт: критерії та проблеми оцінки.

Упровадження та використання результатів наукових досліджень. Форми і методи впровадження і використання результатів досліджень. Державна реєстрація і облік відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій. Звітність про виконання НДР.

Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра

Кваліфікаційна робота магістра як навчально-дослідна робота.

Етапи технології роботи над кваліфікаційною роботою магістра. Вибір теми дослідження. Первісне ознайомлення з науковими джерелами. Визначення можливості дослідження теми. Первісне ознайомлення базою з емпіричних досліджень. Корегування та затвердження теми кваліфікаційної роботи. Розроблення попередньої структурно-логічної схеми дослідження, наукового апарату дослідження. Розроб-

лення примірного плану роботи. Дослідження літератури, її конспектування. Розроблення структурно-логічної схеми теоретичних основ дослідження. Оброблення теоретичного матеріалу. Обговорення результатів з керівником. Написання розділу щодо теоретичних основ управління за темою роботи. Розроблення структурно-логічної схеми емпіричних досліджень. Проведення аналітичних досліджень за темою кваліфікаційної роботи. Написання аналітичного розділу та його обговорення з керівником. Розроблення структурно-логічної схеми оптимізаційного розділу кваліфікаційної роботи. Написання оптимізаційного розділу та його обговорення з керівником. Підготовка додатків. Узгодження розділів. Формулювання і написання висновків. Оформлення списку використаних джерел. Читання кваліфікаційної роботи керівником. Доопрацювання зауважень керівника. Перевірка роботи на плагіат. Перевірка на вимоги нормоконтролю. Проходження попереднього захисту на кафедрі. Заключне оформлення роботи. Оформлення відгуку керівника та зовнішньої рецензії. Підготовка доповіді на захисті. Підготовка презентації доповіді.

Особливості роботи над кваліфікаційною роботою магістра як навчально-дослідною роботою. Затвердження теми кваліфікаційної роботи. Публікація основних наукових результатів кваліфікаційної роботи. Апробація матеріалів кваліфікаційної роботи на наукових конференціях, симпозиумах, круглих столах тощо. Оформлення рукопису з вимогами ХНЕУ. Підготовка до захисту і захист кваліфікаційної роботи.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Наукове мислення та наукове дослідження

Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання

1.1. Проблеми наукового пізнання в історії філософії.

1.2. Основні концепції філософської методології науки.

1.3. Філософська методологія пізнання.

1.4. Роль особистості вченого в процесі формування наукової школи.

Література: [2; 4; 5; 7; 9; 13 – 15; 19; 22 – 24].

Тема 2. Методологія та методика наукової роботи

- 2.1. Наука як система знань.
- 2.2. Методологічні основи науки.
- 2.3. Теоретичні (методичні) основи науки.
- 2.4. Емпіричні основи науки.

Література: [1; 3; 6; 8; 12; 14; 18; 20; 24; 27; 28; 30 – 33; 35; 37; 39].

Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи

- 3.1. Загальна характеристика процесів наукового дослідження.
- 3.2. Формулювання теми, проблеми, мети та завдань наукового дослідження.
- 3.3. Формулювання наукової гіпотези.
- 3.4. Методи наукових досліджень.
- 3.5. Результати наукового дослідження: види та вимоги.
- 3.6. Технологія роботи з науковою літературою.
- 3.7. Представлення результатів наукового дослідження.

Література: [3; 6; 8; 18 – 20; 24; 28; 30; 32; 33; 35; 37; 39].

Змістовний модуль 2. Організація й управління науково-дослідною діяльністю

Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень

- 4.1. Поняття наукової діяльності, її види.
- 4.2. Форми організації науково-дослідної діяльності.
- 4.3. Сутність наукового дослідження як форми існування та розвитку науки.
- 4.4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.
- 4.5. Структура процесу наукових досліджень.
- 4.6. Організація роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними.
- 4.7. Моделювання як спосіб пізнання.
- 4.8. Ефективність науково-дослідних робіт: критерії та проблеми оцінки.
- 4.9. Упровадження та використання результатів наукових досліджень.

Література: [3; 4; 6; 8; 9; 13 – 16; 24; 28; 29; 30; 32; 35; 37 – 39].

Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра

- 5.1. Кваліфікаційна робота магістра як навчально-дослідна робота.
- 5.2. Етапи технології роботи над кваліфікаційною роботою магістра.

5.3. Особливості роботи над кваліфікаційною роботою магістра як навчально-дослідною роботою.

5.4. Підготовка до захисту і захист кваліфікаційної роботи.

Література: [1; 3; 6; 10; 12; 17; 20; 22; 26; 27; 29; 31; 32; 36; 38; 40].

5. Плани практичних занять

Практичне заняття з навчальної дисципліни – це різновид аудиторного навчального заняття, метою якого є формування практичних вмінь і навичок студентів, спрямованих на виконання аналітичних розрахунків і формування відповідних висновків за визначеним напрямом наукових досліджень в фінансовій сфері.

Практичні заняття ґрунтуються на попередньо підготовленому методичному матеріалі, зокрема, сформованих практичних завданнях приблизно однакового ступеню складності, виконання яких студентами відбувається шляхом індивідуальної роботи.

Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття враховуються при виставленні поточної модульної оцінки.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає проведення практичних занять за всіма темами, що входять до складу дисципліни. Тематика практичних занять наведена у табл. 6.

Таблиця 6

Перелік тем практичних занять

Тема	Тематика та зміст практичних занять	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Наукове мислення та наукове дослідження			
Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання	Філософія як теоретичне та методологічне підґрунтя наукового пізнання	2	[2; 4; 5; 7; 9; 13 – 15; 19; 22 – 24].
Тема 2. Методологія та методика наукової роботи	Види і форми наукової роботи. Науково-дослідницька діяльність студентів. Методи, принципи дослідження процесів у фінансовій сфері	2 2	[1; 3; 6; 8; 12; 14; 18; 20; 24; 27; 28; 30 – 33; 35; 37; 39].

Закінчення табл. 6

1	2	3	4
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи	Вибір теми, формулювання мети, об'єкта, предмета, постановка завдань дослідження за темою магістерської роботи. Формулювання наукової гіпотези. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Збір наукової інформації. Інформаційно-комунікативні ресурси мережі Інтернет	2 2 2 2	[3; 6; 8; 18 – 20; 24; 28; 30; 32; 33; 35; 37; 39].
Змістовний модуль 2. Організація й управління науково-дослідною діяльністю			
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень	Структура процесу наукових досліджень. Організація роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними. Представлення результатів наукового дослідження. Ефективність науково-дослідних робіт: критерії та проблеми оцінки	2 2 2 2	[3; 6; 8; 9; 13 – 16; 20; 24; 28; 30; 32; 35; 37 – 39].
Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра	Етапи технології роботи над кваліфікаційною роботою магістра. Підготовка структурно-логічних схем дослідження в фінансовій сфері за темою НДРС. Підготовка анотації науково-дослідної роботи. Технологія роботи з науковою літературою. Методи, принципи дослідження бізнес-процесів в фінансовій сфері. Підготовка та виступ з доповіддю та презентацією за результатами досліджень з теоретичних основ управління об'єктом дослідження за темою магістерської роботи	2 2 1 1 2 3	[1; 3; 6; 10; 12; 17; 20; 22; 26; 27; 29; 31; 32; 36; 38; 40].

6. Плани лабораторних занять

Лабораторні заняття з навчальної дисципліни – це різновид аудиторного навчального заняття, метою якого є формування практичних вмінь та навичок студентів, спрямованих на виконання аналітичних розрахунків, моделювання з використанням ІТ-технологій та формування відповідних висновків за визначеним напрямом наукових досліджень в фінансовій сфері.

Лабораторні заняття ґрунтуються на попередньо підготовленому методичному матеріалі, зокрема, сформованих лабораторних завданнях приблизно однакового ступеню складності, виконання яких студентами відбувається шляхом індивідуальної роботи за матеріалами зібраної інформації на виробничій практиці та в Інтернеті.

Оцінки, отримані студентом за окремі лабораторні заняття враховуються при виставленні поточної модульної оцінки.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає проведення лабораторних занять за всіма темами, що входять до складу дисципліни. Тематика лабораторних занять наведена у табл. 7.

Таблиця 7

Перелік тем лабораторних занять

Тема	Тематика та зміст лабораторних занять	Кількість годин	Література
Змістовний модуль 2. Організація й управління науково-дослідною діяльністю			
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень	Класифікація спостережень в фінансовій сфері на основі використання класифікаційних дерев.	2	[3; 6; 8; 9; 13 – 16; 20; 24; 28; 30; 32; 35; 37 – 39].
	Кластерні процедури класифікації фінансових даних	4	
Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра	Емпіричні дослідження за темою НДРС методом факторного аналізу.	4	[1; 3; 6; 10; 12; 17; 20; 22; 26; 27; 29; 31; 32; 36; 38; 40].
	Побудова і аналіз нелінійних регресійних моделей в фінансовій сфері.	2	
	Прогнозування в фінансовій сфері методом нейронних мереж	4	

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) з дисципліни є важливою складовою частиною навчального процесу.

ІНДЗ виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення навчальної дисципліни відповідно до графіку навчального процесу.

ІНДЗ виконується з метою систематизації закріплення, поглиблення і узагальнення теоретичних і практичних знань, одержаних студентами за час навчання та набуття практичних навичок їх застосування при вирішенні проблем у фінансовій сфері у конкретних ситуаціях суб'єктів підприємництва; розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, статистичними даними щодо економічних систем мега-, макро-, мезо- та мікрорівнів та звітністю суб'єктів підприємництва, застосування компетентностей аналітичного обґрунтування одержаних наукових результатів, упровадження їх у практику суб'єктів підприємництва.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання припускає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявність елементів творчості.

Виконання ІНДЗ має сприяти глибшому засвоєнню студентами фахових дисциплін, спонукає ґрунтовно вивчати законодавчі акти з питань фінансових відносин, спеціальні наукові видання. У процесі виконання ІНДЗ студент повинен самостійно знайти й вивчити літературу з актуальних теоретичних питань фінансів, фінансового менеджменту, показати вміння розробляти та обґрунтовувати пропозиції щодо удосконалення методичного забезпечення фінансової діяльності суб'єктів підприємництва, застосовувати теоретичні положення у вирішенні конкретних підприємницьких завдань.

Практична значущість ІНДЗ полягає в обґрунтуванні реальності його результатів для потреб практики.

Реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем сучасної фінансової науки та практики, на основі реальних даних суб'єктів підприємництва, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності суб'єктів господарювання.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору – з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його реалізації, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення фінансового менеджменту тощо – в тісній взаємоув'язці і єдиній логіці викладу.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що при виконанні аналізу останніх досягнень науки і практики, розроблення та впровадження методичного забезпечення фінансового менеджменту і обґрунтуванні шляхів його удосконалення, студент повинен використовувати відомості про новітні теорії, концепції і поради теорії фінансів і кредиту, фінансового менеджменту і фінансових технологій, досвід вітчизняних і закордонних фірм з фінансової діяльності.

У процесі виконання ІНДЗ, разом з теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні задачі.

7.1. Тематика ІНДЗ

Тема ІНДЗ з навчальної дисципліни виконується в рамках предметної області магістерської роботи.

Мета роботи: Аналіз теоретичних та розроблення методичних основ наукової проблеми за темою магістерської роботи.

Основні завдання:

зробити пошук інформації для виконання ІНДЗ за літературними джерелами та в мережі Інтернет;

розкрити сутність і стан наукової проблеми та її значущість, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

обґрунтувати актуальність теми, достовірність наукових положень; визначити зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами,

визначити мету і завдання дослідження, методи дослідження;

скласти план наукового дослідження;

сформулювати елементи наукової новизни одержаних результатів; наукове і практичне значення роботи;

визначити особистий внесок студента;

зробити доповідь за результатами досліджень;

написати статтю та тези доповіді за результатами досліджень та оформити її публікацію у збірнику наукових праць.

7.2. Вимоги до змісту ІНДЗ

ІНДЗ повинне містити такі розділи.

Титульна сторінка. Повинна містити назву університету; назву кафедри; назву навчальної дисципліни; тему ІНДЗ; прізвище, ініціали студента, навчальна дисципліна, номер академічної групи; дату подання ІНДЗ викладачеві на перевірку (день, місяць, рік).

Зміст. Повинен відтворювати план наукового дослідження.

Вступ. У "Вступі" студентом розкривається актуальність теми ІНДЗ, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мета і завдання дослідження, методи дослідження, наукова новизна одержаних результатів, обґрунтованість і достовірність наукових положень, наукове значення роботи, практичне значення отриманих результатів, особистий внесок студента, апробація результатів, вказуються публікації за темою дослідження.

Основна частина. Складається з таких розділів.

У першому розділі студент окреслює основні етапи розвитку наукової думки зі своєї проблеми. Стисло, критично висвітливши роботи попередників, студент повинен назвати питання, котрі залишилися невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми.

У другому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напряму досліджень, наводять методи розв'язання задач і їх порівняльні оцінки, розробляють загальну методикку проведення досліджень. Теоретичні роботи спрямовують на розкриття методів розрахунків, гіпотез, які розглядають, експериментальні – на принципи дії та характеристики розробленої моделі.

Висновки. У висновках викладають наукові та практичні результати, отримані в роботі з формулюванням розв'язаної наукової проблеми (завдання) та значення її для науки і практики. Далі подають висновки й рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

Список літератури. Джерела розміщувати за списком в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням праць.

Додатки. У додатки можуть бути включені порівняльні таблиці, схеми діаграм, графічні матеріали тощо. При наявності кількох додатків оформлюється окрема сторінка "ДОДАТКИ", номер якої є останнім, що відноситься до обсягу ІНДЗ.

8. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань фінансової сфери. Самостійна робота студента – форма організації навчального процесу, при якому заплановані завдання виконуються студентами під методичним керівництвом викладача, але без його особистої участі.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам: вивчення лекційного матеріалу, робота з вивчення рекомендованої викладачем літератури та додаткових літературних джерел, робота з матеріалами мережі Інтернет, вивчення основних термінів та понять з галузі наукових досліджень, підготовка до практичних, лабораторних занять, дискусій, роботи в малих групах, підготовка до проміжного та підсумкового контролю, контрольна перевірка кожним студентами особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю, робота над есе, підготовка та виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

Для опанування матеріалу початкової дисципліни окрім лекційних, практичних, лабораторних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти саме самостійній роботі. Це пов'язано з різноманітністю підходів, що використовуються в сучасній вітчизняній та закордонній фінансовій науці та необхідністю ознайомлення з даними підходами студентів.

Крім того, за всіма темами, які визначені навчальним планом, передбачені лекції. Однак окремі питання, які входять до змісту навчальної дисципліни, досить стисло і оглядово розглядаються на лекціях, практи-

чних заняттях, а тому потребують більш детального і глибокого вивчення. Індивідуальний план самостійної роботи студента представлено у табл. 8.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни, розташованими на сайті ХНЕУ з персональних навчальних систем.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачити можливість самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи студента також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з навчальної дисципліни може виконуватись у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Таблиця 8

Індивідуальний план самостійної роботи студентів

Тема	Види та форми СРС	Кількість годин	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Тема 1. Істори-ко-філософські засади наукового пізнання	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	Вивчення літератури, текстів лекцій, матеріалів ПНС за темою 1. Підготовка до практичного заняття № 1 "Філософія як теоретичне та методологічне підґрунтя наукового пізнання". Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка есе	10	1 – 2	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять

1	2	3	4	5
Тема 2. Методологія та методика наукової роботи	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	Вивчення літератури, текстів лекцій, матеріалів ПНС за темою 2. Підготовка до практичного заняття за темою "Види і форми наукової роботи. Науково-дослідницька діяльність студентів". Підготовка до практичного заняття за темою "Методи, принципи дослідження процесів в фінансовій сфері". Виконання домашнього завдання (ДЗ)	20	3 – 6	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	Вивчення літератури, текстів лекцій, матеріалів ПНС за темою 3. Підготовка до практичного заняття "Вибір теми, формулювання мети, об'єкта, предмета, постановка завдань дослідження за темою магістерської роботи". Підготовка до практичного заняття "Формулювання наукової гіпотези". Підготовка до практичного заняття "Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою". Підготовка до практичного заняття . "Збір наукової інформації. Інформаційно-комунікативні ресурси мережі Інтернет". Виконання домашнього завдання (ДЗ)	20	7 – 10	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Перевірка правильності виконання ДЗ

1	2	3	4	5
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	<p>Вивчення літератури, текстів лекцій, матеріалів ПНС за темою 4.</p> <p>Підготовка до практичного заняття "Структура процесу наукових досліджень".</p> <p>Підготовка до практичного заняття "Організація роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними".</p> <p>Підготовка до практичного заняття "Представлення результатів наукового дослідження".</p> <p>Підготовка до практичного заняття "Ефективність науково-дослідних робіт: критерії та проблеми оцінки".</p> <p>Підготовка до лабораторних занять.</p> <p>Виконання домашнього завдання (ДЗ)</p>	20	11 – 18	<p>Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей).</p> <p>Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять.</p> <p>Перевірка правильності виконання ДЗ</p>
Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра. Організація теоретичних досліджень за напрямом "Фінанси і кредит"	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	<p>Вивчення літератури, текстів лекцій, матеріалів ПНС за темою 5.</p> <p>Підготовка до вирішення ситуаційного завдання "Етапи технології роботи над кваліфікаційною роботою магістра".</p>	<p>Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей).</p>		

1	2	3	4	5
	<p>Підготовка до практичного заняття "Підготовка структурно-логічних схем дослідження в фінансовій сфері за темою НДРС".</p> <p>Підготовка до практичного заняття "Підготовка анотації науково-дослідної роботи".</p> <p>Підготовка до практичного заняття "Технологія роботи з науковою літературою"</p> <p>Підготовка до практичного заняття "Методи, принципи дослідження бізнес-процесів у фінансовій сфері".</p> <p>Підготовка до практичного заняття "Підготовка та виступ з доповіддю та презентацією за результатами досліджень з теоретичних основ управління об'єктом дослідження за темою магістерської роботи".</p> <p>Підготовка до лабораторних занять.</p> <p>Виконання домашніх завдань (ДЗ)</p>	34	19 – 36	<p>Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять.</p> <p>Перевірка правильності виконання ДЗ</p>

У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіку, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів. Графік доводиться до відома студентів на початку поточного семестру.

Самостійна робота над дисципліною повинна бути систематичною впродовж усього навчального року, відповідним комплексом заходів забезпечити регулярну і ефективну самостійну роботу студентів над вивченням дисципліни.

Зворотній зв'язок дозволяє викладачу своєчасно отримати інформацію про ступінь засвоєння студентами програмного матеріалу, допо-

магає отримати додатковий матеріал, який характеризує індивідуальні властивості кожного студента, що позитивно впливає на об'єктивність підсумкової оцінки знань студентів.

Основними формами організації контролю за самостійною роботою студентів є: поточний контроль знань студентів, модульний контроль знань, семестровий контроль, тестування, аналіз індивідуальних та групових завдань, вирішення навчально-дослідних завдань, аналіз графічного матеріалу, прослуховування реферативних виступів, обговорення окремих проблем, визначених самостійною роботою. Особливе значення для здійснення контролю за виконанням студентами самостійної роботи мають консультації.

Перелік питань для самостійного опрацювання наведено далі.

Змістовий модуль 1. Наукове мислення та наукове дослідження

Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання

1. Позитивізм XIX ст. Вчення про науку у філософії О. Конта.
2. Еволюціонізм Г. Спенсера.
3. Індуктивізм Д. Мілля, І. Джевонса.
4. Концепція філософії науки Е. Маха.
5. Проблеми філософії науки в неокантіанстві Марбурзької та Баденської шкіл.
6. Філософська концепція науки у працях К. Маркса і Ф. Енгельса.
7. Неопозитивістські концепції методології науки.
8. Концепція розвитку наукового знання К. Поппера.
9. Теорія наукових революцій Г. Куна.
10. Методологічні ідеї філософії структуралізму, феноменології та герменевтики.

Теми есе

1. Закономірності і тенденції розвитку науки.
2. Історія розвитку наукового знання в Давній Греції. Особливості античної діалектики та її висвітлення філософами XX ст.
3. Метод суб'єктивної діалектики Сократа.
4. Теорія пізнання Платона як "теорія спогаду".
5. "Вчене незнання" М. Кузанського.

6. Методологічна проблематика Р. Декарта.
 7. Теорія пізнання Дж. Локка, Дж. Берклі, Д. Юма.
 8. Теорія пізнання та етика І. Канта.
 9. Діалектика В. Гегеля як метод дослідження і викладу отриманих результатів.
 10. Методологія науково-дослідницької програми І. Лакатоса.
 11. Неокантіанство: концепції методів наукового пізнання. Марбурзька та Баденська школи.
 12. Розробка методології наукового пізнання в позитивізмі (О.Конт).
 13. Концепція науки та розвиток наукового знання К. Поппера.
 14. Концепція зміни парадигм Т. Куна.
 15. Герменевтика і герменевтична методологія розуміння і тлумачення.
 16. Теорії передбачення та прогнозування: теорія інформаційного суспільства.
 17. Наукова картина світу і філософські методи її побудови.
 18. Філософія і методологія науки у працях сучасних філософів.
 19. Основні проблеми сучасної філософії та методології науки.
 20. Проблема рівнів наукового пізнання в сучасній методології науки.
 21. Наукове пізнання як вид духовної діяльності та спосіб теоретичного освоєння дійсності.
 22. Футурологічні прогнози західних дослідників.
 23. Інтуїція та її роль у науковому пізнанні.
 24. Теоретична модель наукової школи.
 25. Філософія і сучасна методологія науки: тенденції взаємозв'язку та взаємовпливу.
 26. Інновації в сучасній науці.
 27. Актуальні проблеми науки XXI століття.
 28. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень у сфері фінансів.
 29. Основні напрями наукової діяльності в галузі фінансів.
 30. Особливості творчої праці у дослідницькій діяльності.
- Література:** [2; 4; 5; 7; 9; 13 – 15; 19; 22 – 24].

Тема 2. Методологія та методика наукової роботи

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Наукові знання і закони науки.
2. Методи конструювання наукових законів: абстрагування, вербалізація, ідеалізація, логіка, теоретичні та гіпотетичні конструкти.
3. Структура методології наукових досліджень.
4. Побудова теоретичних основ дослідження.
5. Побудова емпіричних основ дослідження.
6. Методи дослідження фінансових процесів.

Теми есе

1. Специфіка наукової діяльності.
2. Наукознавство: зміст, завдання і призначення в системі наук.
3. Склад і структура методології дослідження.
4. Яке мають місце тенденції розвитку наукового знання в області організації й управління складними системами.
5. Необхідність методологічної підготовки висококваліфікованих фінансових аналітиків.
6. Роль і значення системи категорій і понять у методології.
7. Співвідношення методології та наукової теорії.
8. Сутність наукової теорії.
9. Концепція і теорія як форми наукового пізнання.
10. Сутність поняття методології наукового дослідження.
11. Співвідношення теорії та філософії науки.
12. Співвідношення методології науки і методології практики.
13. Висунення наукової гіпотези та її обґрунтування.
14. Емпірична база наукового дослідження.
15. Теоретична база наукового дослідження.
16. Аналіз рівня наукового дослідження з обраної тематики.
17. Поняття наукової методології та методів наукового пізнання.
18. Співвідношення науки і практики на сучасному етапі.
19. Співвідношення наукового та повсякденного пізнання.
20. Закони природи і закони науки. Класифікація законів науки.
21. Закони науки та наукові передбачення.
22. Методологія науки та її роль у пізнанні явищ в сфері фінансів.
23. Методи емпіричного дослідження.

24. Методи теоретичного дослідження.
25. Співвідношення науки і практики в галузі фінансів на сучасному етапі.
26. Методологічний принцип всебічності.
27. Методологічний принцип комплексності.
28. Аналіз і синтез.
29. Індукція і дедукція.
30. Загальнонаукові методи.
31. Частково-наукові методи.
32. Спеціально-наукові методи.
33. Основні підходи до дослідження інформаційних систем.
34. Особливості міждисциплінарного теоретико-множинного підходу.
35. Системний підхід: основні принципи, можливості, недоліки.
36. Еволюціонізм як один з результативних дослідницьких підходів.
37. Синергетика як системоутворюючий компонент пізнання організації і її інформаційної системи.

Література: [1; 3; 6; 8; 12; 14; 18; 20; 24; 27; 30 – 33; 35; 37;39].

Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Принципи побудови методик наукових досліджень.
2. Організація і послідовність проведення наукових досліджень.
3. Попередній етап наукових досліджень (вибір теми, постановка проблеми, вибір джерел).
4. Формулювання наукової гіпотези. Стадії процесу її розвитку.
5. Робота над текстом наукового дослідження.
6. Правила оформлення посилань.
7. Представлення результатів наукового дослідження.

Теми есе

1. Сутність, принципи, шляхи й засоби інтенсифікації наукової діяльності.
2. Інтенсифікація наукової діяльності
3. Дослідницька діяльність: стан, проблеми, шляхи її вдосконалювання.

4. Інноваційні структури й форми організації науково-дослідної діяльності.

5. Дослідницька діяльність студентів: стан, проблеми, шляхи її вдосконалювання.

6. Аналіз наукових досліджень за обраною проблемою.

7. Складні системи, особливості й характерні риси, властивості.

8. Опишіть образ майбутньої успішної науково-дослідної організації в фінансовій сфері.

9. Розроблення методики дослідження як сукупності методів, способів, прийомів доцільного виконання будь-якої роботи.

Література: [3; 6; 8; 18 – 20; 24; 28; 30; 32; 33; 35; 37; 39].

Змістовний модуль 2. Організація і управління науково-дослідною роботою

Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Види і форми наукового дослідження.

2. Сутність сучасного економічного дослідження.

3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Національна система науково-технічної інформації України.

4. Структура процесу наукових досліджень.

5. Організація роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними.

6. Моделювання як спосіб наукового пізнання.

7. Критерії та проблеми оцінки ефективності науково-дослідних робіт.

8. Форми і методи впровадження і використання результатів досліджень.

9. Державна реєстрація і облік відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій.

Теми есе

1. Сутність, принципи, шляхи й засоби інтенсифікації наукової діяльності.

2. Інтенсифікація наукової діяльності.

3. Дослідницька діяльність: стан, проблеми, шляхи її вдосконалювання.

4. Дослідницька діяльність студентів: стан, проблеми, шляхи її вдосконалювання.

5. Оформлення заявок на участь у гранті й на патент на винахід: досвід, проблеми, шляхи їхнього рішення.

6. Аналіз наукових досліджень за обраною проблемою.

7. Складні системи, особливості й характерні риси, властивості.

8. Науково-дослідницька діяльність студентів, її види та форми.

9. Опишіть образ майбутньої успішної науково-дослідної організації з розробки інформаційних систем.

10. Розроблення методики дослідження як сукупності методів, способів, прийомів доцільного виконання будь-якої роботи.

11. Ефективність наукових досліджень і розробок.

12. Оформлення заявок на участь у гранті й на патент на винахід: досвід, проблеми, шляхи їхнього рішення.

Література: [3; 6; 8; 9; 13 – 16; 20; 28; 30; 32; 35; 37 – 39].

Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Рекомендації до написання наукових текстів.

2. Вимоги до друку рукописів.

3. Підготовка наукових публікацій. Особливості підготовки статті і тез доповіді.

4. Структура реферату, анотації та їх написання.

5. Підготовка доповіді та тез доповіді.

6. Елементи навчально-дослідної роботи в магістерській роботі.

7. Загальна схема процесу підготовки магістерської роботи.

8. Оформлення результатів наукового дослідження.

9. Особливості підготовки та захисту магістерської роботи.

Теми есе

1. "П'ятиречення" як основа аргументаційних планів наукових текстів.

2. Мова та стиль наукового мовлення.

3. Принципи наукової праці.

4. Робота над текстом наукового дослідження.

5. Графічний спосіб викладання ілюстративного матеріалу.
6. Форми і методи впровадження і використання результатів досліджень.

7. Мистецтво виступу перед аудиторією.

8. Науково-дослідницька діяльність студентів, її види та форми.

Література: [1; 3; 6; 10; 12; 17; 20; 22; 26; 27; 29; 31; 32; 36; 38; 40].

9. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Наукове мислення та наукове дослідження

Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання

1. Охарактеризуйте сутність і специфіку філософії як теоретичного та методологічного підґрунтя наукового пізнання.
2. Розкрийте сутність основних концепцій філософської методології науки.
3. Охарактеризуйте філософську методологію пізнання.
4. Визначте роль особистості вченого в процесі формування наукової школи.
5. Охарактеризуйте особливості розумової праці.
6. Розкрийте риси творчої особистості "ідеального" вченого як суб'єкта наукового пізнання.

Література: [2; 4; 5; 7; 9; 13 – 15; 19; 22 – 24].

Тема 2. Методологія та методика наукової роботи

1. Наведіть ієрархію побудови науки як системи знань.
2. Дайте визначення поняття знання та його функції.
3. Охарактеризуйте методологічні основи науки.
4. Дайте визначення методології пізнання.
5. Визначте функції методології
6. Охарактеризуйте принципи методології
7. Наведіть структуру методології наукових досліджень.
8. Охарактеризуйте рівні методології.
9. Визначте методологічні принципи.

10. Охарактеризуйте теоретичні (методичні) основи науки.

11. Охарактеризуйте емпіричні основи науки.

Література: [1; 3; 6; 8; 12; 14; 18; 20; 24; 27; 30 – 33; 35; 37; 39].

Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи

1. Визначте сутність поняття та процесу наукового дослідження.

2. Наведіть класифікацію наукових досліджень.

3. Дайте характеристику основним етапами наукових досліджень.

4. Охарактеризуйте організацію роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними.

5. Наведіть класифікацію методів наукових досліджень.

6. Опишіть технологію пошуку джерельної бази дослідження.

7. Дайте характеристику фактичного матеріалу дослідження та опишіть технологію його збору для дослідження.

8. Охарактеризуйте моделювання як спосіб пізнання та його роль у дослідженні.

9. Опишіть форми і методи впровадження і використання результатів досліджень.

10. Наведіть особливості різних форм наукових праць: тези доповідей, наукові статті, звіту, монографії, дисертації.

Література: [3; 6; 8; 18 – 20; 24; 28; 30; 32; 33; 35; 37; 39].

Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень

1. Дайте характеристику форм організації науково-дослідної діяльності та основних форм наукової діяльності студентів в економічному університеті.

2. Визначте сутність наукового дослідження як форми існування та розвитку науки

3. Наведіть класифікацію наукових досліджень.

4. Охарактеризуйте інформаційне забезпечення наукових досліджень.

5. Опишіть структуру процесу наукових досліджень.

6. Охарактеризуйте організацію роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними.

7. Опишіть процес моделювання за етапами. Наведіть класифікацію моделей.

8. Наведіть характеристику наукових видань: реферату, тез, наукової статті, наукового звіту.

9. Наведіть структуру звіту про науково-дослідну роботу (НДР).

10. Назвіть загальні вимоги й правила оформлення звіту про НДР.

Література: [3; 6; 8; 9; 13 – 16; 20; 28; 30; 32; 35; 37 – 39].

Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра

1. Дайте характеристику кваліфікаційній роботі магістра як навчально-дослідній роботі.

2. Охарактеризуйте етапи технології роботи над кваліфікаційною роботою магістра.

3. Опишіть особливості роботи над кваліфікаційною роботою магістра як навчально-дослідною роботою.

4. Як здійснюється складання плану магістерської роботи?

5. Опишіть порядок подання окремих розділів магістерської роботи та її структуру.

6. Дайте характеристику процесу підготовки до захисту і захисту кваліфікаційної роботи.

Література: [1; 3; 6; 10; 12; 17; 20; 22; 26; 27; 28; 31; 32; 36; 38; 40].

10. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за відповідним графіком у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, есе; перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (запитання-відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (розгляд творчих завдань, стосовно яких виникли запитання);

2) групових консультацій (розгляд творчих ситуацій, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота з метою комплексного оцінювання засвоєння студентом програмного матеріалу проводиться у вигляді індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань; підготовки доповідей для виступу на науковому семінарі, підготовки доповідей (тез доповідей) для виступу на науковій конференції; підготовки статей для публікації в наукових виданнях і оприлюднення результатів досліджень.

11. Методики активізації процесу навчання

Одна з вимог до сучасної вищої школи – студенти повинні опанувати не тільки програму комплексу навчальних дисциплін, але і модель дії спеціаліста в тій чи іншій сфері професійної діяльності (ситуації).

Для відпрацювання такої узагальненої моделі дії спеціаліста, а також найбільш типових ситуацій майбутньої професійної діяльності, використовуються різні форми активного навчання. До них належать комплексні контрольні завдання, ситуаційні задачі, аналіз конкретних виробничих ситуацій, ділові ігри, різноманітні форми науково-дослідної та індивідуальної роботи студентів.

Хоча перелічені методи відрізняються як формою проведення занять, так і завданнями, які необхідно вирішувати в навчальному процесі, вони мають спільні цілі:

- активізувати сприйняття матеріалу в навчальному процесі;
- відтворити реальні професійні ситуації та фрагменти майбутньої професійної діяльності;
- прищепити навички творчого аналізу фактичного матеріалу;
- виховати системне мислення, що включає комплексне розуміння ситуації, що склалася;
- прищепити навички самостійного (або колективного) опрацювання рішень з проблемних питань;
- оволодіти методами моделювання ситуацій, наслідків прийняття рішень, здійснення дій.

Крім того, окремі методи активного навчання (комплексні контрольні завдання, ситуаційні задачі, ділові ігри та ін.) можуть виконувати не тільки навчальну функцію, але і контрольню-перевіркову. Вони можуть використовуватись для поточної атестації студентів (оцінки ступеня засвоєння окремих блоків тем); для підсумкового стану вивчення курсу (при проведенні заліків, іспитів) та для перевірки підготовленості студентів до вирішення професійних завдань і виконання функцій, передбаче-

них кваліфікаційними вимогами (комплексні контрольні кваліфікаційні завдання).

Вибір конкретних форм і методів активного навчання здійснюється, виходячи із структури і змісту навчальної дисципліни, конкретних цілей та завдань навчання. Як правило, використання активних методів навчання здійснюється після опрацювання типових методик і застосування традиційних форм навчання – розв'язання типових задач, проведення традиційних семінарських і практичних занять.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 9.

Таблиця 9

Освітні технології активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання	Кейс "Філософія як теоретичне та методологічне підґрунтя наукового пізнання". Кейс "Риси творчої особистості "ідеального" вченого як суб'єкта наукового пізнання"
Тема 2. Методологія та методика наукової роботи	Міні-лекція "Методичні основи науки". Мозкові атаки щодо вибору емпіричних методів дослідження за темою
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи	Проблемна лекція з питання вибору теми наукового дослідження. Міні-лекція "Інформаційне забезпечення наукових досліджень"
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень	Ділова гра "Складання плану наукової роботи". Презентація результатів роботи в малих групах.
Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра	Проблемна лекція "Підготовка до публікації наукової статті". Презентації кращих докладів за темою дослідження. Міні-лекція "Зміст і структура магістерської роботи". Рольові ігри з захисту наукових результатів за темою магістерської роботи

12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Для оцінки роботи студента протягом семестру підсумкова рейтингова оцінка розраховується як сума оцінок за різні види занять та контрольні заходи (табл. 10). Кількісні критерії оцінювання:

поточна робота студента (максимум – 60 балів):

присутність на лекції – 0,5 бали за 2 год.;

присутність на консультації (всього 10 годин) – 0,5 бал;

робота на практичному (лабораторному) занятті - 3 бали;

виконання завдання на самостійну роботу (кількість завдань визначає викладач) – 4 бали;

контрольні роботи (максимум 20 балів);

ІНДЗ – 30 балів.

Максимальна рейтингова оцінка за вивчення дисципліни в семестрі – 100 балів.

Таблиця 10

Накопичувальна рейтингова система оцінювання

Теми дисципліни	Вид заняття, контрольний захід	Кількість балів
1	2	3
1 семестр		
Тема 1. Історико-філософські засади наукового пізнання	Лекція № 1: присутність	0,5
	Практичне заняття № 1: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
Тема 2. Методологія та методика наукової роботи	Лекція № 2: присутність	1
	Практичне заняття № 2: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5

Продовження табл. 10

1	2	3
	Практичне заняття № 3: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
	Присутність на консультації	0,5
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи	Лекція № 3: присутність	1
	Практичне заняття № 4: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
	Практичне заняття № 5: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
	Практичне заняття № 6: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
	Практичне заняття № 7: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
	Контрольна робота	10
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень	Лекція № 4: присутність	1
	Практичне заняття № 8: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
	Практичне заняття № 9: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
	Присутність на консультації	0,5
Тема 5. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра	Лекція № 5: присутність	1,5
	СРС: виконання завдання	5

Закінчення табл. 10

1	2	3
	Присутність на консультації	0,5
	Контрольна робота	10
	Разом	100
2 семестр		
	Практичне заняття № 10: робота на занятті	3
	Лабораторна робота № 1	5
	СРС: виконання завдання	5
	Лабораторна робота № 2	5
	СРС: виконання завдання	5
	Присутність на консультації	0,5
	Практичне заняття № 11: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	5
	Лабораторна робота № 3	5
	СРС: виконання завдання	5
	Лабораторна робота № 4	5
	СРС: виконання завдання	5
	Лабораторна робота № 5	5
	СРС: виконання завдання	5
	Присутність на консультації	0,5
	Контрольна робота	8
	ІНДЗ	30
	Разом	100

Критерії оцінювання роботи на практичному занятті представлені далі:

3	Наявність у зошиті розв'язку задач, які вирішувалися викладачем. Активна участь у розв'язанні задач, що вирішуються викладачем. Найшвидше повне самостійне розв'язання задачі, що надана викладачем для самостійного рішення, з отриманням правильної відповіді та обґрунтуванням висновків
2	Наявність у зошиті розв'язку задач, що вирішувалися викладачем. Активна участь у розв'язанні задач, що вирішуються викладачем. Часткове розв'язання задачі, що надана викладачем для самостійного рішення, з уточнюючими запитаннями до викладача
1	Наявність у зошиті розв'язку задач, що вирішувалися викладачем

Критерії оцінювання виконання завдання на самостійну роботу (підготовка есе, аналітичного огляду наукової літератури за заданою темою, наукової статті, тез доповіді на наукову конференцію тощо) представлені далі:

5	Завдання виконано якісно, самостійно, вчасно. Обсяг матеріалу не менше 10 сторінок для есе, огляду. Стаття, тези здані до редакції
4	Завдання виконано не досить якісно, самостійно, вчасно. Обсяг матеріалу не менше 7 сторінок для есе, огляду. Стаття, тези написані, але не підготовлені до здачі до редакції
3	Завдання виконано не досить якісно, за допомогою викладача, вчасно. Обсяг матеріалу не менше 5 сторінок для есе, огляду. Стаття, тези написані, але потребують не суттєвого доопрацювання
2	Завдання виконано не якісно, за допомогою викладача, невчасно. Обсяг матеріалу менше 3 сторінок для есе, огляду. Стаття, тези написані, але потребують значного доопрацювання.
1	Сформований лише план для есе, огляду, статті, тез доповіді

Критерії оцінювання практичного завдання (максимум 5 балів за одне практичне завдання)

5	Повне розв'язання завдання. Наявність необхідних графіків, схем чи таблиць. Правильна відповіді. Обґрунтованість висновків. Охайність оформлення.
4	Повне розв'язання завдання. Дотримання алгоритму розв'язання. Помилки при побудові графіків, схем чи таблиць. Правильна відповіді. Недостатня обґрунтованість висновків. Наявність виправлень в рішенні
3	Не менше 80 % розв'язання завдання. Незначне порушення алгоритму розв'язання. Помилки при побудові графіків, схем чи таблиць. Відповідь не повна. Відсутність обґрунтування висновків. Наявність виправлень в рішенні
2	Не менше 60 % розв'язання завдання. Недотримання алгоритму розв'язання. Графіки, схеми чи таблиці побудовані не повністю. Відповідь неповна. Відсутність обґрунтування висновків. Наявність численних виправлень у рішенні
1	Не менше 40 % розв'язання завдання. Незнання алгоритму розв'язання. Графіки, схеми чи таблиці відсутні. Відповідь відсутня. Відсутність обґрунтування висновків. Наявність численних виправлень у рішенні

Виконання поточної контрольної роботи оцінюється до 10 балів.

Кожна поточна контрольна робота складається з 2 стереотипних (по 1 балу), 1 діагностичного (3 бали) та 1 евристичного завдання (до 5 балів).

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- 1) активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу навчальної дисципліни; відвідування занять;
- 2) виконання завдань самостійної роботи;
- 3) виконання завдань поточного контролю;
- 4) виконання завдань модульного контрольного завдання.

ІНДЗ оцінюється за такими критеріями
самостійність виконання (до 5 балів);
логічність та послідовність викладення матеріалу (до 5 балів);
повнота розкриття теми (проблемної ситуації чи науково-практичного завдання) (до 5 балів);
обґрунтованість висновків (до 5 балів);
використання статистичної інформації та додаткових літературних джерел (до 3 балів);
наявність конкретних пропозицій (до 5 балів);
якість оформлення (до 2 балів).

Загальна оцінка з навчальної дисципліни складається з кількості балів, отриманих студентом за виконання усіх видів занять.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 11).

Таблиця 11

**Переведення показників успішності знань студентів
в систему оцінювання за шкалою ECTS**

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
(A)	90 – 100 балів	5 – відмінно;
(B)	82 – 89 балів	4 – добре;
(C)	74 – 81 балів	4 – добре;
(D)	64 – 81 балів	3 – задовільно;
(E)	60 – 63 бали	3 – задовільно;
(FX)	35 – 59 бали	2 – незадовільно (потрібне повторне перескладання);
F	1 – 34 бали	2 – незадовільно (необхідне повторне вивчення дисципліни)

13. Рекомендована література

13.1. Основна

1. Абрамов В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / В. І. Абрамов, В. Х. Арутнюнов. – К. : КНЕУ, 2005. – 178 с.
2. Афанасьев В. Г. Наука, техника, человек: философские проблемы / В. Г. Афанасьев. – М. : Наука, 1984. – 446 с.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
4. Будко В. В. Философия науки : учебн. пособ. / В. В. Будко – Х. : Консум, 2005. – 268 с.
5. Герасимов И. Г. Философский анализ познавательной деятельности в науке / И. Г. Герасимов. – М. : Мысль, 1985. – 215 с.
6. Грушко И. М. Основы научных исследований / М. И. Грушко, В. М. Сиденко. – 3-е изд., перераб. и доп. – Х. : Вища школа, 1983. – 224 с.
7. Канке В. А. Основные философские направления и концепции науки / В. А. Канке. – М. : Логос, 2004. – 323 с.
8. Основы научных исследований : учебн. для технических вузов / под ред. В. И. Крутова, В. В. Попова. – М. : Высшая школа, 1989. – 400 с.
9. Про авторське право та сумісні права : Закон України від 23.12.93 // Відомості Верховної Ради України –1994. – № 13. –Ст. 64.
10. Про вищу освіту : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 20. – Ст. 134.
11. Про інформацію : Закон України від 2.10.92 // Відомості Верховної Ради України. –1992. – № 48. – Ст. 650.
12. Про Міністерство освіти і науки України : Указ Президента України від 7 червня 2000 р. № 773/2000 // ВВРУ. – 2000. – № 17.
13. Про науково-технічну інформацію : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – Ст. 345.
14. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України // Урядовий кур'єр. –1998. – № 52.
15. Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених : Указ Президента України від 24 грудня 2002 р. № 1210/2002 // ВВРУ. – 2002. – № 49.
16. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 253.

13.2. Додаткова

17. Балух В. О. Магістерські роботи : метод, реком. / В. О. Балух – Чернівці : ЧНУ, 2003. – 42 с.
18. Белоусова О. А. Основы научных исследований / О. А. Белоусова. – Челябинск : ЧГУ, 2002. – 138 с.
19. Бургин М. С. Введение в современную точную методологию науки [Текст] : структуры систем знания пособие для вузов / М. С.Бургин, В. И. Кузнецов. – М. : АО Аспект пресс, 1994. – 303 с.
20. Быков В. В. Методы науки / В. В. Быков. – М. : Мысль, 1974. – 215 с.
21. Варфоломеева Ю. А. Интеллектуальная собственность в условиях инновационного развития / Ю. А. Варфоломеева. – М. : "Ось-89", 2006. – 144 с.
22. Вернадский В. И. О науке [Текст] / В. И. Вернадский. – Дубна : Изд. центр "Феникс".Т. 1 : Научное знание. Научное творчество. Научная мысль. – 1997. – 575 с.
23. Гегель Г. В. Ф. Соч. в 3 т. Т. 1. Наука логики / Г. В. Ф. Гегель. – М. : Мысль, 1971. – 501 с.
24. Основы научных исследований / И. М. Глущенко, А. Е. Пинскер, О. И. Полянчиков и др. – К. : Вища школа, 1983. – 158 с.
25. Дудченко А. А. Основы научных исследований : учебн. пособ. / А. А. Дудченко, Я. А. Дудченко, Т. А. Примак ; под ред. А. А. Дудченко. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2000. – 114 с.
26. Знахур С. В. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт знавчальної дисципліни "Інтелектуальна обробка інформації" / С. В.Знахур, І. Г.Конюшенко,П. А. Шарий та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 200 с.
27. Кузин Ф. А. Магистерская диссертация: Методика написания, правила оформления и порядок защиты : практ. пособ. для студентов-магистров / Ф. А. Кузин. – М. : Ось – 89, 1997. – 304с..
28. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень / О. В. Кустовська: Курс лекцій. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. – 124 с.
29. Лудченко А. А. Основы научных исследований : учебн. пособ./ А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак ; под ред. А. А. Лудченко. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2000. – 114 с.
30. Научно-методические аспекты подготовки магистерских диссертаций / С. И.Дворецкий, Е. И.Муратов, О. А.Корчагина, и др. – Тамбов : ТГТУ, 2006. – 84 с.

31. Папковская П. Я. Методология научных исследований / П. Я. Папковская. – Мн. : Информпресс, 2002. – 176 с.
32. Пушкарь А. И. Основы научных исследований и организация научно-исследовательской деятельности / Пушкарь А. И., Л. В. Потрашкова – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2008. – 280 с.
33. Сабитов Р. А. Основы научных исследований / Р. А. Сабитов. – Челябинск : ЧГУ, 2002. – 138 с.
34. Самоорганизация и наука: опыт философского осмысления. — М. : Ин-т философии РАН, 1994. – 350 с.
35. Сиденко В. М. Основы научных исследований / В. М. Сиденко, И. М. Грушко. – Х. : вышшая школа, 1979. – 200 с.
36. Черній А. М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця : посібн. 2-ге вид. – К. : Арістей, 2005. – 232 с
37. Чкалова О. Н. Основы научных исследований / О. Н Чкалова. – К. : вышшая школа, 1978. – 120 с.
38. Шестак В. П. Научно-исследовательская работа студентов: проблемы и решения / В. П. Шестак, И. А. Мосичева, Н. В. Скибицкий. – М. : Изд. МЭИ, 2006. – 200 с.
39. Шкляр М. Ф. Основы научных исследований [Текст] : учебн. пособ. / М. Ф. Шкляр. – М. : Дашков и Ко, 2007. – 243 с.
40. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: метод. поради / авт.-упоряд. Л. А. Пономаренко. – К. : Ред. "Бюл. ВАК України", 1999. – 80 с.

13.3. Ресурси мережі Інтернет

41. Сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.
42. Сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: www.me.gov.ua.
43. Сайт Національного банку України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
44. Сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
45. Система розкриття інформації на фондовому ринку України. – Режим доступу: www.smida.gov.ua.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів у галузі методології наукових досліджень	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	10
3. Зміст початкової дисципліни за модулями й темами	11
4. Плани лекцій	15
5. Плани практичних занять	17
6. Плани лабораторних занять	19
7. Індивідуально навчально-дослідне завдання	20
7.1 Тематика ІНДЗ	21
7.2 Вимоги до змісту ІНДЗ	22
8. Самостійна робота студентів	23
9. Контрольні запитання для самодіагностики	34
10. Індивідуально-консультативна робота	36
11. Методики активізації процесу навчання	37
12. Система поточного та підсумкового контролю знань	39
13. Рекомендована література студентів	44

